

Nettverk for Mat og Miljø
Grensen 9b
0159 Oslo
nettverket@gronnhverdag.no

Landbruks og Matdepartementet
PB 8007 Dep
0030 Oslo
ref "200401333 - / CEW"

Landbruks- og matdep.	
S. 2004/1333	Doknr.: 21
Mottatt: 04 APR 2005	
e-post 1/4-05	Ark.: 636
ASR/Jur/WE	Avskr.: Te 1/4-05A

Fredrikstad, 31.03.05

Uttalelse fra Nettverk for Mat og Miljø om UPOV konvensjonen av 1991.

Vedlagt en felles uttalelse fra Nettverk for Mat og Miljø. Vi har valgt å lage en felles uttalelse om våre sammenfallende synspunkter vedr. Norges tilslutning til UPOV Konvensjonen av 1991 og til innskrenkningen av bønders rettigheter som vil medføre av en slik tilslutning. Flere av aktørene i Nettverk for Mat og Miljø har levert egne høringsuttalelser i denne saken.

Nettverk for Mat og Miljø (NMM) er en sammenslutning av 17 organisasjoner som er opptatt av mat og miljø. Organisasjonene representerer stor bredde. De har ulike motivasjoner for å jobbe med matspørsmål. Noen har helse eller miljø som sine innfallsvinkler, andre engasjerer seg ut fra en forbruker- eller næringsvinkling.

De organisasjonene som støtter denne uttalelsen er følgende;

Norges Bygdekvinnelag
Grønn Hverdag
Norges Naturvernforbund
Norsk Bonde og Småbrukarlag
GATT/WTO kampanjen
Norges Bondelag
OIKOS - Økologisk Landslag
Norsk Senter for Økologisk Landbruk - NORSØK

Med hilsen
Nettverk for Mat og Miljø

Anne Skauen
sekretær

Uttalelse fra Nettverket for Mat og Miljø

Nettverk for Mat og Miljø om UPOV-konvensjonen av 1991:

- NMM går imot at Norge skal tilslutte seg UPOV-konvensjonen av 1991.

Den fremtidige matsikkerheten avhenger av at vi klarer å bevare det genetiske mangfoldet innen jordbruksvekstene. Videre er det nødvendig å ivareta tradisjonell kunnskap relatert til plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk. NMM mener derfor at bøndernes rett til å bruke egenprodusert formeringsmateriale må sikres. I land der andelen genmodifiserte vekster øker sterkt, kan bruk av eget formeringsmateriale på sikt være avgjørende dersom man vil unngå å dyrke genmodifiserte vekster. Videre mener NMM at det er viktig å gi norsk landbruk gode rammevilkår som sikrer at forskning og videreutvikling skjer i offentlig regi og under forsvarlig kontroll.

Vår begrunnelse:

- I henhold til UPOV-konvensjonen av 1978 kan bøndernes bruk av egenprodusert formeringsmateriale skje fritt uten sortseiers samtykke. Med den siste revideringen av UPOV, som resulterte i UPOV'91, begrenses denne sedvaneretten bønder har hatt når det gjelder å bruke eget såkorn, settepoteter, stiklinger osv. I stedet vil UPOV'91 bidra til beskyttelse av de kommersielle planteforedlerne på bekostning av bønder og små frøforedlere.
- I 1993 tilsluttet Norge seg UPOV-konvensjonen av 1978. Under stortingsbehandlingen av Ot prp nr 15 (1992-93) om lov om planteforedlerrett uttalte Landbrukskomiteen følgende om valget mellom 1978-konvensjonen og 1991-konvensjonen (jf Innst O nr 67 (1992-93) s 5): «Komiteen meiner at UPOV-konvensjonen av 1991 går for langt i å godkjenne patent og einerett på all utnytting av ein verna sort, og ser 1978-konvensjonen som eit betre alternativ enn 1991-konvensjonen. Komiteen vil understreke at 1978-konvensjonen ivaretek produsentane sin rett til å nytte eigeprodusert formeiringsmateriale i eiga verksemd utan avtale med sortseigar ...».
- Bøndernes rettigheter, som blant annet innebærer retten til å bruke egenprodusert formeringsmateriale, er anerkjent i FNs "Internasjonale Traktat om Plantegenetiske Ressurser for Mat og Jordbruk" (FAO-traktaten). Norge sluttet seg til denne i august 2004.

Norge spilte dessuten en sentral rolle under forhandlingene om utformingen av denne traktaten.

- Land i den tredje verden har kommet med sterk kritikk av UPOV'91 for at den har bidratt til gode rammevilkår for de multinasjonale selskapene, som har kjøpt opp tradisjonelle frøfirmaer og som i dag dominerer såvaremarkedet. Verdens bønder blir stadig mer avhengig av kommersielle frøsorter som det må betales en høy pris for. Norge argumenterer internasjonalt for u-landenes rett til å forbli i UPOV'78. UPOV'78 er nå stengt for nye medlemmer. Dette betyr at et hvert land som går ut av UPOV'78 og isteden slutter seg til UPOV'91, vil bidra til å svekke betydningen av UPOV'78.

Nettverk for Mat og Miljø om ny norsk lov om planteforedlerrett.

- NMM mener at norsk planteforedling er nødvendig for å sikre norsk landbruk i fremtiden.
- NMM støtter ikke innskrenkingen av bønders rettigheter i forslag til ny lov om Planteforedlerrett
- NMM mener det er viktig å styrke planteforedleres rettigheter i forhold til bioteknologiselskapene når det gjelder muligheten til å ta patent på en genmodifisert sort som i hovedsak er utviklet fra en beskyttet sort.
- Norge har gjennom Biomangfoldkonvensjonen forpliktet seg til å arbeide for å sikre en rettferdig fordeling av inntekter skapt ved bruk av genressurser. NMM støtter derfor innføring av plikt for søker av planteforedlerrett til å opplyse om kilden til biologisk materiale som inngår i sorten det søkes om planteforedlerrett til.